

NDITỌ HEBREW ITA

Daniel 3:1-30.

ỌYỌHỌ UKPEP-ŃKPỌ 420

Eke Ikpọ Owo

IKỌ IBUOT: “Nnyin ikpaha ndibọrọ fi baba ńkpọ kiet. Sese, Abasi nnyin emi nnyin inamde ńkpọ Esie emekeme ndinyaña nnyin nsio ke akwa ikañ emi asakde: ndien Enye eyenyaña nnyin osio fi ke ubọk, O edidem. Ndien midighe ntre, fiok, O edidem, ete ke nnyin ikwe nte inamde ńkpọ abasi fo, inyuñ ikwe nte ituakde ibuot inọ owo o-gold emi afo okonimde” (Daniel 3:16-18).

I Usọrọ Emi Ekenamde Ke Abaña Owo O-gold Emi Edidem Akanamde.

- 1 Ema enam Mbiet emi unioñ esie ekedide ikpat 90, ubom esie edi ikpat 9 ewuk ekpere Babylon, Daniel 3:1; 2:31, 32; Psalm 115:4-8; Isaiah 2:20; Eriyarare 9:20.
- 2 Mme ọwọrọ-iso owo ke ukara edidem eka edinam oro, Daniel 3:2, 3.
- 3 Edọhọ kpukpru owo eduoñọ ke isoñ etuak ibuot enọ mbiet oro ke ndo-ndo oro ekopde uyom ufri ńkpọ, Daniel 3:4-7.

II Etop Shadrach, Meshach Ye Abed-nego Esin Ke Akwa Ikañ.

- 1 Etiñ ete ke nditọ Hebrew ita ikponoke mbet edidem me abasi esie, Daniel 3:8-12.
- 2 Mmọ inyimeke ndinam ewuhọ edidem okposuk edi nte enye ọkọtọñode ntak etiñ, Daniel 3:13-18; Matthew 10:18, 19, 28; Job 13:15.
- 3 Edidem, ke iyaresit, ebire ete yak esin mmọ ke akwa ikañ, Daniel 3:19, 20; Psalm 76:10; 50:15.
- 4 Emen nditọ Hebrew ita oro esin ke akwa ikañ, ndien mme andimen mmọ ekpaña, Daniel 3:21-23; Psalm 23:3, 4; 2 Timothy 4:17, 18.

III Utibe Edinyaña Ye Mkpa-Idem Edidem

- 1 “Nte idighe owo ita ke nnyin ikọbọp iduok ke ufọt ikañ?” Daniel 3:24.
- 2 “Sese, ami mmokut owo inañ . . . ndien idem ọyọhọ inañ ebiet eke Eyen Abasi,” Daniel 3:25.
- 3 Mmọ ewọrọ edida ke iso kpukpru owo, baba utebe ikañ inyuñ iduhe mmọ ke iso mmọ, baba utebe ikañ inyuñ iduhe mmọ ke idem, Daniel 3:26, 27; Hebrew 11:34; Isaiah 43:2; Psalm 34:7.
- 4 Nebuchadnezzar ọnọ Abasi Israel ukpono, Daniel 3:28, 29.
- 5 Emenere idaha mme nti isuñ utom Abasi, Daniel 3:30.

SE EKPEPDE EBAÑA

Mbiet o-gold

Ekeme ndidi nte ke Nebuchadnezzar ndibot akamba mbiet oro okoto ke ndap emi akadabade ke mme isua emi ekebede ke ini enye okokutde mbiet owo emi ekebotde edori ke enyoñ adaha. Ata ọsọñ-urua mbiet emi, emi ekedide ikpat 90 ekedi se ekedade emenerede uboñ esie. Daniel ke edikabare ndap oro ama ọdọhọ ete, “Afo edi ibuot o-gold oro.” Daniel ama onyuñ eti enye ńko ete ke Abasi emi odude ke Heaven ọmọnọ enye obio-uboñ emi ọyọhọde ye odudu. Atañ-idem edidem emi ikakpahakpa ndisin ekikere esie ke mme ikọ emi, ndusuk ikpọkọsọpke ndimenere idem esie. Ke ntre Nebuchadnezzar ndidara ke odudu emi ekenode enye, etie nte ekedi mbiet asua-Christ emi edinyuñ enyenede mbiet ndida nnọ idem esie ukpono (Eriyarare 13:14). Kiet ke otu mme andikara eyo nnyin, emi otode Europe ama obot mbiet idem esie onim ke Rome, ndien unioñ esie ekedi ikpat 250.

Ńkpọ Emi Ekpande

Nnyin ikot ke Exodus 20:23: “Mbufo ekuda silver enam abasi edian ye ami, ekunyuñ eda gold enam abasi eno idem mbufo.” Jeroboam eyen Nebat ama anam Israel enam idiok-ñkpọ ke ndibot nditọ enañ gold iba, kiet ke Bethel ye eken ke Dan (se ke 1 Ndidem 12:29).

Mboho Mme Adaha Ukara

Ediboho otọ kiet mbuot ukara ye mme andikara, mme etubom mbon-ekoñ, ikpọ mme ebire-ikpe, nti mme andise ñkpọ mbaña okuk, mbon ufok-mbet ukara ye mme ada-ibuot ke ndikpeme mbet ema enyime ndinọ edidem ukpono. Nnyin imokut nte mme owo efiokde ndinam mbre umek owo ofon akan ndisoño nda ke eti usuñ ukara ke eyo nnyin. Ema emek Shadrach, Meshach ye Abed-nego nte mme andise ñkpọ mbaña mme ñkpọ eke edude ke esien Babylon (Daniel 2:49). Mmọ ñko ema etiene edu ke otu oro ke una-isọñ Dura. Mmọ ema ekop ukem item emi ekenode nte mbon eken ekekopde. Ke ini uyom ñkpọ mbre mbon Chaldea otọñode ndisioro uyo, Abasi emenere banner ke enyoñ ke esit mmọ kpa nte Enye eketiñde ebe ke inua Isaiah ke ibuot esie 59, ufañ esie 19, ke isua ikie emi ekebede: “Ke ini asua odukde nte akpa mmọñ, Spirit Jehovah eyemenere banner ke enyoñ abaña enye.” Ekese owo etiene mme otu owo eduoñoto oto ke ndinam ñkpọ nte mmọ ke eyo emi. Akwa otu owo emen ediwak mmeme esin ke ekikere ediwak owo; edi Abasi enyene ata ntọtunọ utom onọ esit akan ikpikpu ekikere. “Obufa emana,” ada mbuotidem esin ke esit emi onimde ete “edieke Abasi adade ye nnyin, anie edikeme ndibiño nnyin?” (Ñwed Mbon Rome 8:31).

Okposuk edi oro mmọ ekefiokde utom mmọ me ndifehe odudu emi edidem mmọ akpadade etiene mmọ nte andikara, nditọ Hebrew ita oro ema eson esit esin ndikpuhore uduak esit mmọ ke ndida ke akpanikọ nnọ Abasi mmọ. Jesus ama enehere anam idaha nnyin añaña nnyin ke abaña ñkpọ emi ke ini enye okodohode ete, “Eno Caesar ndien ñkpọ eke enyenede Caesar; enyuñ eno Abasi ñkpọ eke enyenede Abasi” (Matthew 22:21). Mme ñkpọ eke ebañade obio enyene edidem, edi mme ñkpọ eke ebañade erituak ibuot enyene Abasi.

Abasi Efen Iduhe

Ewuhọ edidem ama enyene ntuaha ye akpa ibet ke Mbet Duop. Idut efen iduhe ke mibohoke mme Jew ekeme ndida ewuhọ emi nte ufik, koro ikobiñoke mbon efen ndika iso ke ukpono-ndem mmọ. Mmọ emi ekefubede mme Jew emi ufup ke abaña akamba itie mmọ ke ufok edidem ema etim esak iso ese mmọ. Mmọ ndien enyik edidem ete yak onim ewuhọ ke abaña kpukpru mmọ emi midimaha ndinam uyo edidem, emi edade ke ibuot mmọ emi esinde utọ edinam emi nte ido ediñwana ye ukara Nebuchadnezzar, ada-ibuot ke obio ye ke ñkpọ Abasi ke ofuri idak ukara oro. Se mmọ eketiñde edian mmọ nte ke “mmọ ikponoke abasi fo, inyuñ ituakke ibuot ino owo o-gold emi afo okonimde,” ama enehere añwam ndida akamba ifiop-esit nnọ edidem.

Iko-ntiense Ke Abaña Abasi Akpanikọ

Ibọrọ mbume edidem emi mkparawa ita oro ekenode edi ata eti uwut-ñkpọ ke owo ndibuot idem ye Abasi. Mmọ ekeyom edidem ofiok ete ke mmimọ inyeneke ndibuana ke idiok-ñkpọ, me ndikpe ubok mbaña ñkpọ emi okonukde idut mmimọ esin ke ufin, emi edide ukpono-ndem. Abasi ama onyime man eda mmọ eka ke iso edidem man oto do ekop iko-ntiense mmọ, man ekpenyuñ enam ofuri ererimbot efiok ntiense emi mmọ edide eno Abasi akpanikọ.

Edidem Omiom Abasi

Ke ini Nebuchadnezzar okobupde ete, “ewe abasi odu eke edikemedede ndinyaña mbufo nsio mi ke ubok?” oro ama okoduk Abasi uton kpa nte eke Sennacherib ke ini Isaiah okodohode isun-utom mme Assyria ete ke Abasi eyenyaña nditọ Israel osio mbon Assyria ke ubok. Sennacherib ama anam inua ete: “Anie ke otu kpukpru abasi mme idut enyenaña idut mmọ osio mi ke ubok, eke Jehovah akpanyañade Jerusalem osio mi ke ubok?” (2 Ndidem 18:35). Pharaoh ama onyuñ anam ukem mbure oro: “Jehovah edi anie, eke ñkopde uyo esie, nnyuñ nyak Israel eka?” (Exodus 5:2). Abasi ama etiñ onọ nnyin Enye emi Enye edide: Enye ama odohode ete: “Ami ndi Jehovah; Enyiñ Mi edi oro: ndinyuñ nnọñ owo efen ubon Mi, nnọñ ndisoi mbiet itoro Mi” (Isaiah 42:8). Enye okonyuñ odohode ñko ete: “edi Abasi ekpe ikpe: Enye osuhore owo kiet, onyuñ ofori owo eken” (Psalm 75:7); ñko “odudu iduhe ke

mitoho Abasi; ndien mme enyene odudu emi edude kemi, edi Abasi okonim mmọ” (Nwedi Mbon Rome 13:1). Ke ntre anie edi owo eke okpoburede mbure ye Abasi Andikpon nkan?

Obom-Obom Iyaresit

Iyaresit edidem ikenyeneke adaña ke ini enye okosobode ye unana esit-ndik nsọñọ-nda nditọ Hebrew emi okotode utibe odudu Abasi Israel. Ema enam ikañ asak utim ikatiaba akan nte ekedide ke akpa. Ema ebọp mmọ ye edisine nkpọ mmọ etop esin ke akwa ikañ. Mme mkpọsọñ mbon-ekọñ emi mme owo ekefehede ema ekpaña oto ke ufiop ikañ oro. Nditọ ifin oro ema eduoñọ ke ufọt akwa ikañ kpa nte ekebọpde mmọ. Mkparawa emi ekpekenyene ndifaña utọ nsọñọ-nda emi okoyomde utọ ekom-urua nsuk ibuot oro ke ini edide nkukure se ekeyomde eto mmọ ekedi ndituak ibuot nnọ mbiet oro; edi esit edibak owo enyin nnam nkpọ eke midotke ikoduhe ke mmọ. Mmọ ikodomokedomo ke baba usuñ kiet ndiwọñọre nnam ewuhọ oro. Ikọ Abasi ọdọhọ nnyin ete; “Ebet kpukpru oruk idiok-nkpọ” (1 Nwedi Thessalonica 5:22).

Ke ini mbuotidem nnyin odude ke idak ọkpọsọñ idomo ye nnaenyin, ọfọn nnyin nditi Paul, owo-mbet: “Edi imọfiok ite kpukpru nkpọ esaña ọtọ kiet enam ufọn enọ mmọ eke emade Abasi, kpa mmọ emi ekotde nte ekemde ye uduak Esie” (Nwedi Mbon Rome 8:28). Ndisuk uyo me ndiseme idem mbaña se iwọrọde inọ nnyin edi se asua nnyin oyomde. Ema edọhọ ete ke se itibede inọ nnyin idighe akpan nkpọ nte se nnyin inamde ke ini oro. Ekeme ndidi itiat udori-ukot ndọk nsim nkoñkoñ idaha ke Abasi, midighe enye akabare edi itiat-iduọ emi ekemede ndinam owo ọduọ edieke owo emende enyin esie efep ke Etubom-ekọñ Erinyaña nnyin.

Uñwam Abasi

Ke adaña emi edidem esede akwa ikañ, utu ke enye okut utit mmọ oro ekedianarede eda enọ akpanikọ, enye ikekwe owo ita aba edi akabare okut owo inañ; ndien mbiet ọyọhọ inañ ebiet eke Eyen Abasi. Mbọm Abasi ama ọtọñọ ntak ayarade odudu ata Abasi ọno atañ-idem edidem emi. Mbon ufin emi ke ufọt ikañ ekut ete ke ikañ oro ama okpok mmimọ uruk, ndien mmọ edaha esaña. Nnyin imonyuñ inyene ikañ-ikañ idomo nko, enyuñ etiñ ntak ke 1 Peter 1:7 “Man mbuotidem mbufo emi ema edomo ewut, emi ọsọñde urua akan mbiara gold eke edade ikañ edomo, ọkpọwọrọ edi nkpọ itoro ye ubọñ ye ukpono ọnọ mbufo ke adaña emi Jesus Christ ediyararede idem.” Nte nnyin iyakde idem inọ Abasi ke ini idomo nnyin, nnyin ikut ite ke nnyin imọbọhọ ke mme mfina ye mme udọñ nkpọ uwem emi, ikabade ibọ akamba ubọhọ ito Christ (Luke 21:34-36).

Ndibet Ini Abasi

Mmọ ikodomoke ndifehe, edi ema ebet edidem ọnọ ewuhọ esie, kpa nte Noah ekebetde ke ubom ke ukwọ ama okokure tutu Abasi ọdọhọ enye ọwọrọ (Genesis 8:12-18). Edidem ndikut nte ke mmọ edi isuñ-utom Abasi Ibom ama anam kpukpru mme abasi eken ekabare edi ikpikpu. Enye etiñ ke akpatre ete, “Koro baba Abasi efen eke ekemede ndinyaña ntem miduhe.” Abasi enehere owut odudu Esie ke ndifak ndinen owo, kpa idem utebe nusuñ ikañ, owo ikokopke ke ọfọñidem mmọ, me idem idet ibuot mmọ ndita ikañ, edisine nkpọ mmọ inyuñ ikpuhokere. Men emi kodomo ye nsobo emi okosimde mkpọsọñ mbon-ekọñ edidem. Abasi ke Heaven ama ọkpuhọre ewuhọ edidem. Ema edọhọ ete ke “uduak esit edi eke owo edi ibọrọ oto Abasi”. Edinam akpanikọ ye Abasi ada edimenere itie oto edidem ererimbot ọsọk mmọ, ndien Edidem emi odude ke Heaven onyime edinam oro.

MME MBUME

- 1 Ndap Nebuchadnezzar akanam enye edidie?
- 2 Tiñ-wut nka-iso esie ke ifiok ata Abasi.
- 3 Nso ibet ke nditọ Hebrew oro ekenyene ke esit emi akanamde mmọ esin ndinuhọ nnọ mbiet oro?
- 4 Nso eñwọñọ ke nwiwedi Isaiah ekem ye nkpọ-ntibe emi?
- 5 Anie akaka etiene nditọ Hebrew ke akwa ikañ oro?
- 6 Tiñ se ikañ oro akanamde.

- 7 Nte nditọ Hebrew oro ema enyene udori ke ndida nnọ ata Abasi? Nso idi ntak?
- 8 Nso idi ntak emi Abasi mikọbiọñọke mmọ ndibe nduk ke ikañ?
- 9 Nso ke utibe-ñkpọ emi akanam ke ererimbot ini oro?